

Dosarul nr. 2ra-290/23
2-18153555-01-2ra-21022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. L. Lavric)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

ÎNCHEIERE

07 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dogoter Ala și Cozma Vasile împotriva Ministerului Justiției Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 10 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 20 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

constată:

La data de 20 aprilie 2018, Dogoter Ala și Cozma Vasile au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii au indicat că, pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana în gestiunea judecătorului Dăguța Sergiu se află la examinare în fond cauza civilă intentată a acționarilor SA „Moldovahidromaș” împotriva SA „Moldovahidromaș”, SRL „Cris” și SRL „Comecoteh”, intervenienți accesorii membrii consiliului SA „Moldovahidromaș”, acționarul SA „Moldovahidromaș” - Agachi Nicolae și Gherștoaga

Mihail cu privire la declararea nulă a pct. 3 a Hotărârii Consiliului SA „Moldovahidromaș” din 15 mai 2003 privind permiterea administrației SA „Moldovahidromaș” să vândă blocul productiv - construcție nefinalizată la prețul de bilanț, fără restituirea bunului imobil către SA „Moldovahidromaș”, declararea nulă a contractelor de înstrăinare a patrimoniului SA „Moldovahidromaș” nr.158 din 23 mai 2003, nr. 3505 din 04 septembrie 2003, nr. 3506 din 04 septembrie 2003, autentificate de notarul Văcări Ghenadie, fără restituirea bunului imobil către SA „Moldovahidromaș”, încasarea în beneficiul SA „Moldovahidromaș” din contul SRL „Cris” a prejudiciul material cauzat în mărime de 6 399 719,00 lei. Cauza civilă a fost pusă pe rol în 2007 de către Judecătoria Economică de Circumscripție, ulterior în 2011 în urma reorganizării instanțelor judecătorești, cauza a fost remisă pentru examinare în Judecătoria Ciocana mun. Chișinău - judecătorului Daguța Sergiu. Astfel, numai în Judecătoria Ciocana mun. Chișinău cauza se află la examinare deja de peste 7 ani și nu este soluționată în fond din cauza impedimentelor pe care le creează partea pârâtă în proces, anume SRL „Cris”, cu susținerea tacită a judecătorului Daguța Sergiu. Astfel, durata excesivă de examinare a cauzei, rezultă din acceptarea de către judecător a comportamentul lipsit de deontologie și intolerabil din partea copârâtului SRL „Cris” reprezentat de către avocatul Chetrușcă Viorel.

În acest context, au menționat că, justițiabilii deja au certitudinea că judecătorul respectiv în parteneriat cu avocatul Chetrușcă Viorel (după unele surse foști colegi), creează toate condițiile pentru ca să nu fie examinată cauza, respectiv urmăresc scopul ca perioada de judecare a prezentei cauze să devină tot mai mare, realizând în tandem (unul activ, altul prin acceptare tacită) tergiversarea cauzei, exprimate prin sute de demersuri, amânări abuzive, toleranță față de exercitarea cu rea-credință a drepturilor procesuale, extinderea perioadei examinării cauzei din anul 2007 până în prezent.

Au mai invocat că au suportat prejudiciu moral pentru neexaminarea în termen rezonabil a cauzei în mărime de 100 000 de lei, pentru fiecare reclamant în parte, solicitând admiterea integrală a cererii de chemare în judecată

Prin hotărârea din 20 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost admisă parțial acțiunea și s-a constatat încălcarea dreptului lui Cozma Vasile și Dogoter Ala la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr.2c-16/2014 intentate la cererea de chemare în judecată înaintată de Zavtoni Tatiana, Zavtoni Vitalie, Cozma Vasile, Dogoter Ala ș.a. împotriva SA „Moldovahidromaș”, SRL „Cris”, SRL „Comecoteh” cu privire la declararea nulității actelor juridice și acțiunea reconvențională înaintată de SRL „Cris” împotriva Tatianeii Zavtoni ș.a. cu privire la repararea prejudiciului. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cozma Vasile și Dogoter Ala a câte 30 000 de lei, pentru fiecare, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr.2c-16/2014, în rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

La data de 01 octombrie 2018 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 20 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 10 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 20 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău apreciind circumstanțele în care s-a desfășurat procedura în cauza în care se invocă încălcarea, a constatat și este convinsă că, termenul de judecare a cauzei a depășit limita rezonabilității.

Astfel, raportând complexitatea cauzei civile, la caz, aceasta nu reprezintă un grad sporit de complexitate, care să necesite 15 ani pentru examinare, comportamentul părților, reclamanții având un comportament activ în cadrul procesului, însă, din cauza solicitărilor de amânare și de exercitare a căilor de atac, examinarea cauzei a fost amânată de nenumărate ori, precum și importanța pentru reclamanți raportată la obiectul acțiunii, instanța de apel a reținut că, instanța de fond a ajuns la o concluzie corectă privind admiterea parțială a alogațiilor reclamanților/intimați Dogoter Ala și Cozma Vasile, expuse în cererea de chemare în judecată, or, examinarea cauzei civile într-un termenul larg, este contrară art.6 a CEDO, ori încălcarea termenului de examinare nu poate fi imputat exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit neexecutarea, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la acordarea unei despăgubiri morale în sumă de 30 000 de lei intimaților.

La data de 09 decembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 10 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că în sensul art. 5 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la judecarea rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

A reținut că respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei intimatului/reclamantului.

A indicat, că reieșind din conținutul raportului motivat din 29 iunie 2018 prezentat de către Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, acțiunea civilă este neîntemeiată, și din acele considerente că la caz, nu sunt careva temeiuri de a se invoca încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile. Or, analizând conținutul raportului, a desprins că, judecarea acțiunii din speța principală s-a datorat înaintării numeroaselor cereri de amânare, recuzării judecătorului Colenco Artur, Dăguța Sergiu precum și a tuturor judecătorilor Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, reclamării probelor, neprezentării participanților la proces, exercitării căilor ordinare și extraordinare de atac, înaintării cererilor reconvenționale, scoaterii cererii de pe rol, numirii expertizei judiciare merceologice în construcții, suspendării procesului în legătură cu numirea expertizei, cererilor de a lua cunoștință cu materialele dosarului, de a prezenta probe suplimentare, încetării procesului în legătură cu renunțul la o parte din pretențiile din acțiune, înaintării de către Dogoter Ala a cererii de strămutare a cauzei, iar de către pârâtul SRL „Cris” a cererii cu privire la examinarea și admiterea excepției de tardivitate.

În această ordine de idei, a semnalat un comportament intolerabil din partea intimatului/reclamantului și altor participanți la proces care au fost antrenate în examinarea acestei cauze. Or, o atare atitudine abuzivă în exercitarea drepturilor de către părți nu urmărește decât tergiversarea procesului.

A explicat, că justetea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referință la următoarele criterii de apreciere : complexitatea cauzei, comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților, și miza (interesul) pentru reclamant (Josan, § 18 c Moldovei, Mazepa c. Moldovei § 42, Holomiov c. Moldovei, §137).

În acest sens, a susținut că, nu poate fi neglijată complexitatea cauzei din speță, având în vedere numărul mare de participanți la proces, expertizele numite etc. A reținut că, cauza în speța principală a fost examinată în mai multe instanțe naționale de judecată. Comportamentul participanților, în prezenta acțiune, pe marginea căreia se pretinde încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei, comportamentul participanților constituie un moment important în vederea justificării termenului de examinare a cauzei, din motiv că drept temeiuri de amânare a examinării cauzei a servit înaintarea cererii de amânare, exercitarea căilor de atac, etc.

De asemenea a reținut faptul că, litigiul din speța principală a fost unul ce se examina conform ordinii procedurii contravenționale, ședințele de judecată fiind numite, ținând cont de procedura de citare a părților, de comportamentul acestora, de volumul mare de dosare ce îi revin unui judecător și de gradul de complexitate a acestora.

A relatat, în ceea ce privește numirea ședințelor de judecată, prin prisma raportului motivat prezentat, că ședințele au fost stabilite în termeni consecutiv reduși, amânări nejustificate din partea instanței, fără efectuarea de proceduri judecătorești nu au fost admise.

A invocat, că potrivit raportului, din motive întemeiate au fost amânate ședințele de judecată, fiind lipsit arbitrariul. Termenele ședințelor au fost stabilite rezonabil, în intervale reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

În ceea ce ține solicitarea privind acordarea prejudiciului moral în sumă de 30 000,00 lei pentru fiecare, a considerat ca fiind o pretenție nejustificată în condițiile în care nu sunt careva temeiuri de a se invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina autorităților statului (instanța de judecată).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 10 noiembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurenteii Ministerul Justiției al Republicii Moldova la data de 22 decembrie 2022 (f.d. 193), însă, lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la 09 decembrie 2022, este în termen.

La 21 februarie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Dogoter Ala și Cozma Vasile, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 208).

Referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic